

Le Kursaal vue du coté de la Ville Ostende

Ma chère Marie, nous vous attendons avec grand
plaisir Mercredi. Je te conseille de prendre des vêtements
Chauds car le temps est très beau mais froid. A mercredi.
avec les affections de ton ch. Georges Leunin

DE PLATE

V.U. Jean Pierre Falise, Hendrik Serruyslaan 78/19 - 8400 Oostende

Postkaart: derde kursaal. 3099. Wilhelm Hoffmann A.T., Dresde.

Le Kursaal vue du coté de la ville d'Ostende.

Prentkaart gemaakt in collage en bijgekleurd.

De zuidgevel. Links de Kursaal-Westhelling en rechts de Kursaal-Oosthelling.

Datering: ca. 1901-1904.

Inventarisnummer 2012/1633

FAMILIE- HANDELS & VERENIGINGS-

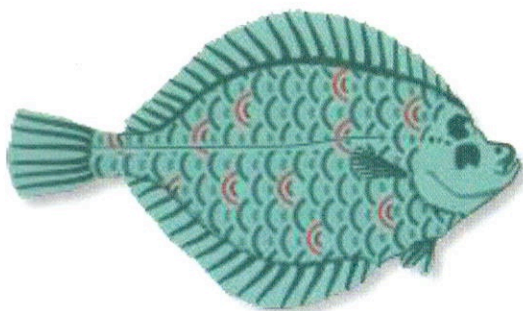
DRUKWERK

Erkend BTW-drukker

Drukkerij : Brugsesteenweg 103 • 8420 Wenduine
Op afspraak : Populierenlaan 76 • 8450 Bredene
Tel. 050 42 58 48 • info@drukdeleu.be • www.drukdeleu.be

 drukdeleu
GRAFISCH BEDRIJF

DE PLATE

OOSTENDE

TIJDSCHRIFT VAN DE KONINKLIJKE HEEM-
EN GESCHIEDKUNDIGE KRING (V.Z.W.)

PRIJS CULTUURRAAD OOSTENDE
1996

Educatieve en permanente vormingsorganisatie.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en de bijlagen tot het Belgisch Staatsblad van 16 juni 2004.

Aangesloten bij de Oostendse Cultuurraad en Heemkunde West-Vlaanderen.

JAARGANG 46
NUMMER 2
MAAND februari 2017

Lidmaatschap/jaarabonnement 2017: € 25
Kostprijs per los nummer: € 4
Rekening : BE81 3800 0966 6224

Auteurs zijn verantwoordelijk voor de door hen geschreven stukken en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de kring. De binnengebrachte teksten zijn niet eerder gepubliceerd en dienen altijd voorzien van een duidelijke bronvermelding. Heem- en historische feiten en bevindingen zijn in elke verhandeling het onvervreembare uitgangspunt. Het bestuur van De Plate behoudt zich het recht om teksten te weigeren die in strijd zijn met de goede zeden en de normen die de grenzen aangeven voor sociaal aanvaardbaar gedrag. De weigering maakt geen voorwerp uit van een beoordeling van wat juist of onjuist is. De aandacht wordt hierbij gevestigd dat het tijdschrift niet het instrument kan zijn in een opinie-strijd tussen auteur en lezer. Tekstovername is toegestaan na akkoord van de auteur en met verplichte bronvermelding.

IN DIT NUMMER

- Blz. 28: **R. JANSOONE:** Het dagelijkse leven in Oostende tijdens de bezetting (1940-1944) (28).
- Blz. 42: **N. HOSTYN:** Hedendaagse beeldende kunstenaars in Oostende.
- Blz. 44: Jaarverslag 2016.

Bestuur

- Voorzitter: Jean Pierre Falise
Hendrik Serruyslaan 78 bus 19 – 8400 Oostende
059708815 of 0475344909
E-mail: jp.falise@outlook.com
- Ondervoorzitter: Ferdinand Gevaert
Duinenstraat 40 – 8450 Bredene
- Secretaris: Nadia Stubbe
Blauwvoetstraat 7 – 8400 Oostende
059800289
E-mail: de.plate@telenet.be
- Penningmeester: Fernand Mus
Salviaalaan 5 – 8400 Oostende
0473 86 21 07
E-mail: ferre.mus@skynet.be
- Bestuursleden: Dirk Angillis
Elisabethlaan 439 – 8400 Oostende
- Adrien Barbe
Nieuwpoortsesteenweg 82 bus 0302 – 8400 Oostende
- August Goethaels
Stockholmstraat 21 bus 10 – 8400 Oostende
- Valère Prinzie
Euphrosina Beernaertstraat 48 bus 3– 8400 Oostende
- Emile Smissaert
Hendrik Serruyslaan 4 bus 9 – 8400 Oostende
- Johan Van Roose
Kabeljauwstraat 5 – 8460 Oudenburg
- Koenraad Verwaerde
André Chocqueelstraat 1 – 8400 Oostende
- Erebestuurslid: Gilbert Vermeersch
Blauwkasteelstraat 98 bus 2 – 8400 Oostende

Auteurs in het tijdschrift van februari 2017:

Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Ichtegem
 Norbert HOSTYN: Leopold II-laan 18 bus 7, 8400 Oostende

Website: www.deplate.be
 E-mail: plate.oostende@telenet.be
 Telefoon: 059516721

FEBRUARI ACTIVITEIT

De Koninklijke Heem- en Geschiedkundige Kring DE PLATE heeft de eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen op de volgende activiteit:

donderdag 23 februari 2017 om 20.00 uur

in het **Stadsmuseum** Langestraat 69 – 8400 Oostende

ONDERHOUDSWERKEN ZEILSCHIP MERCATOR VAN 29 SEP. 2015 TOT 23 FEBR. 2017

door dhr. **Rudy Laforce**

In de maand mei brachten we met De Plate een bezoek aan de Mercator op de scheepswerf. Heel wat leden maakten snapshots ter herinnering aan dat eenmalig bezoek.

Maar Rudy Laforce heeft het zeilschip fotografisch gevolgd van bij zijn verhaling op 29 september 2015 tot aan de scheepswerf in de achterhaven Oostende, waar het de grootste onderhoudsbeurt ooit krijgt.

Met een 250 tal unieke foto's, dagelijks gemaakt tijdens deze werken aan de barkentijn Mercator, kan je een volledig beeld vormen hoe specifiek en complex deze werken aan dat beschermd monument wel zijn.

Rudy Laforce is hobby-fotograaf en lid van de vzw Mercator.

De voordracht is een aaneenschakeling van zijn foto's met de nodige uitleg.

De leden die al een bezoek brachten zullen zich terug op de scheepswerf wanen en diegenen die niet mee waren kunnen er nu ook bij zijn.

Opgelet ! Dit jaar gaan de voordrachten door in het Stadsmuseum, Langestraat 69
Er zijn maar 70 zitplaatsen, wees op tijd. Niet leden betalen 5 euro, leden gratis

foto R. Laforce 4 november 2015

Het dagelijks leven in Oostende tijdens de bezetting (1940-1944) (28)

door Roger JANSOONE

28. ONTVOOGDING VAN DE VROUW : DOORBRAAK OP ALLE FRONTEN ?

"L'illusion serait de *se croire* important, alors que la vérité, c'est de trouver chaque jour *les petits bonheurs* qui, accumulés, vous rendent *vraiment* heureux ! "(1)
(dixit een ex-directiesecretaresse bij de Belgische regering in ballingschap te Londen)

"When a guy is ambitious and out in the public arena, that's O.K. But *when a woman* suddenly does it, you are all like ... well, *why* is she doing that ??"

(president Barack Obama, 1.11.2016)

Andermaal een "terra incognita" ?

Swetlana Alexijewitsch (Nobelprijs Literatuur 2015) is destijds op een ongewone en onvoorziene manier ertoe gekomen om zich op het schrijverspad te begeven. Zonder W.O.2 zou dit waarschijnlijk zelfs nooit gebeurd zijn. Doch na het beëindigen van de krijgsverrichtingen stelde zij met ongenoegen vast dat in de Sovjetpers en ook in de officiële geschiedschrijving de rol en het belang van de talloze vrouwelijke militairen van het Rode Leger gewoon werd doodgezwegen. Het was alsof zij nooit in het leger hadden gediend. In werkelijkheid stonden zij vaak *in de frontlijn*, met een vreselijk hoge tol aan gesneuvelden, gewonden en verminkten. Waren zij dan enkel nuttig geweest als "Kanonenfleisch"? Allengs werd zij zodanig verontwaardigd dat zij besloot er "iets" aan te doen. Wat precies wist zij nog niet zo dadelijk. In elk geval begon zij met het interviewen van hen die het overleefd hadden. Het werden uiteindelijk honderden interviews, meestal stiekem en bijna in het geheim, want onder het onberekenbaar regime van Stalin was het zowel voor haarzelf als voor die vrouwen maar best indien dat *zeer discreet* kon gebeuren, want je wist immers nooit ... Uit al dat bronnenmateriaal is dan haar eerste boek ontstaan. Nadien is zij voor haar andere boeken (zoals over Chernobyl) op dezelfde manier te werk gegaan. Zij stelde ook vast dat in een land zonder slachtofferhulp, interviews - of gewoon een gesprek - vaak eigenlijk een *psychotherapeutische* functie kregen. Die vrouwen konden eindelijk praten over wat hen al zo lang frustreerde, zelfs traumatiseerde. In plaats van, zoals iedere auteur, de pen ter hand te nemen, legde zij haar oor te *luisteren* en noteerde zij aandachtig wat zij zo allemaal wist te vernemen. Wat men in het Frans noemt *l'écoute active* : goed luisteren begint met te zwijgen, zodat de ander zijn/haar verhaal kan doen. En een goede luisteraar heeft ook een sterk inlevingsvermogen. Met *journalistieke* methoden verkreeg Swetlana de "grondstof" die zij nadien *litterair* kon verwerken. Eigenlijk ongeveer in het spoor van de middeleeuwse kroniekschrijvers. En een beetje zoals auteurs met hun publicaties in "De Plate" het ook al vaak geprobeerd hebben.

Deze bij ons minder bekende auteur heeft hiermede de vinger op de wonde gelegd omtrent "een oud zeer", dat in de moderne geschiedenis teruggaat tot Florence Nightingale tijdens de Krimoorlog en daarna de Victoriaanse *suffragettes*, tot de inzet van verpleegsters aan het front in W.O.1 en van arbeidsters op het thuisfront (tot zelfs in de kolenmijnen!), en dan het massaal (en noodgedwongen) inschakelen van vrouwen voor de geallieerde oorlogsinspanning tijdens W.O.2, zowel in uniform als in burgerdienst of in de fabriek. Zij deden dat soms op levensgevaar of met risico van blijvend letsel, zowel lichamelijk als geestelijk. Maar na het

einde van de oorlog was het telkens opnieuw "business as usual", dat was althans de bedoeling, terug naar het traditionele rollenpatroon in de taakverdeling en in de rangorde tussen man en vrouw. Doch dat lukte niet meer zo best. Er was onopgemerkt een *doorbraak* ontstaan, niet zozeer door toedoen van de vrouwen zelf ... maar veeleer ingevolge hun ongewone en uitzonderlijke militaire of civiele *inschakeling* in twee opeenvolgende wereldoorlogen.

Maar of het nu in de Sovjet-Unie was of in het Westen, historici hadden hiervoor weinig of geen aandacht. Trouwens, al de hoofdrolspelers waren mannen. In louter *individueel* opzicht was dat ook zo, want zowel in het leger als in verzetskringen, zowel bij de overheid als in de industrie, zowel in het verenigingsleven als in het huwelijks- en gezinsleven, waren er voor vrouwen enkel *ondergeschikte* baantjes of rolpatronen weggelegd. Indien er dan toch ergens een doorbraak heeft plaats gevonden, dan is dat voorzeker *collectief* gebeurd. Want je kon er niet naast kijken dat talloze vrouwen op alle mogelijke manieren en plaatsen zich belangloos hadden ingezet en een belangrijke bijdrage hadden geleverd voor de geallieerde oorlogsinspanning, ... of als huismoeder voor het in stand houden van minimale behoeften inzake voedselvoorziening (wat maatschappelijk van enorm groot belang was!).

Maar qua geschiedschrijving blijft hierin een grote leegte bestaan. Het is nu niet de bedoeling om in het kader van deze vervolgserie dit te gaan opvullen. Het gaat er enkel om, zeer summier even de aandacht erop te vestigen en enkele *knelpunten* aan te raken. Daar het gaat om een *zeer algemene* problematiek, beperkt dit relaas zich *niet tot Oostende*. Want de vrouw, waar dan ook, had nagenoeg *overal* dezelfde problemen. In ieder geval mag deze vervolgserie *niet worden afgesloten zonder* hierbij even stil te staan. Al was het maar omdat ruim de helft van de bevolking bestaat uit vrouwen !

"Ville de Londres"

Ook al moet deze vervolgserie zich beperken tot Oostende, toch mag wel even een "zijsprongetje" gemaakt worden naar de vluchtelingen die in 1940 "aanspoelden" in Londen. Vissers werden samen met hun schip en gezin ondergebracht in vissershavens, terwijl de overigen veelal terechtkwamen in Londen. Want zoals reeds in 1914 wou de Britse regering de komst van al die *refugees* zo "utilitair" mogelijk aanpakken. *Daarnaast* had de Belgische regering dringend behoefte aan medewerkers, in nog op te richten mini-Ministeries (en aanvankelijk fungeerde de "overspoelde" Ambassade min of meer als dusdanig!). Of het ging om 8 miljoen Belgen, of om nog geen honderdduizend landgenoten *buiten* bezet gebied (in Engeland, Kongo of elders in de wereld), de verantwoordelijke Overheid moest steeds kunnen beschikken over een *overheidsapparaat* (dat bij schaalvergroting wel niet in evenredige mate moet aangroeien!). Of met andere woorden : *voor jonge vrouwen* bood zich hier een *unieke* kans aan om in overheidsdienst te treden, niet langer enkel als typiste, klerk, bode of koffiedame, ... maar al meteen als directiesecretaresse, met voor het eerst ook het vooruitzicht op verdere loopbaanmogelijkheden. Niet omdat die Ministers nu plots feministen werden, maar heel eenvoudig omdat zij ten spoedigste moesten kunnen roeien met de weinige riemen die ze nog hadden, ... en bestaande vooroordelen moesten hierbij kunnen wijken. *Cherchez la femme !*

Maar in die tijd was dit, zeker in burgerkringen, nog niet zo evident, wel integendeel! Ieder meisje werd toen klaargestoomd voor een huwelijk met "een goede partij", voor een "deftig" huwelijks- en gezinsleven samen met de man als "kostwinner". Een beroepsleven, wat dan

ook, kwam hierbij niet in aanmerking! Een Franstalige landgenote getuigde hierover : “Etre *secrétaire* était assez mal vu à l’époque, même en temps de guerre, car on croyait que toutes les employées étaient instruments de plaisir pour leurs employeurs! Par ailleurs, je fus dans la famille la première femme à exercer une profession *hors de la maison*! Figurez-vous! On n’imagine pas, de nos jours, que j’eus à cacher à mes tantes et mes oncles le *déshonneur* de travailler pour gagner ma vie et, de toute façon, pour gagner un supplément pécuniaire vis-à-vis du manque à gagner du fait que nous étions des réfugiés dans un pays complètement étranger” (2). Ja, dààr wrong zeer duidelijk het schoentje ! *Joli monde* !

Onder die secretaresses in Londen waren er onvermijdelijk Oostendse vrouwen, want Oostende was daar en elders goed vertegenwoordigd en vormde er op minischaal “het andere Oostende” (zoals al tijdens W.O.1, met een nog grotere uitwijking naar Engeland, ook al verbleef de toenmalige regering in ballingschap in Frankrijk). Denise Willaert (in 2012 overleden en jarenlang lid van “De Plate”) was een nicht van mijn vader en bijgevolg heb ik haar goed gekend. Maar toch niet goed genoeg, want over haar oorlogsverleden destijds in Londen was zij zeer zwijgzaam (blijkbaar een vertrouwelijke functie bij een niet nader genoemde Minister). Het is buitengewoon jammer dat zij geen memoires of een andere getuigenis hierover heeft achtergelaten. Ik heb de indruk dat het al die secretaresses (vaak op sleutelposities) zodanig werd ingeprent om in oorlogstijd uitermate “discreet” te zijn (“Feind hört mit!”), dat zij *nadien* gewoon *verder* zeer discreet, gesloten en erg zwijgzaam gebleven zijn.

Die plots opdagende (en feitelijk uitdagende) secretaresses werden door Londense Oostendenaars al geksherend “de mamzels van de Ville de Londres” genoemd , naar de gekende handelszaak aan het Wapenplein, een bedrijf dat goed opgeleide verkoopsters in dienst had, voor die tijd al een grote vooruitgang qua dienstverlening aan de klant. Die *andere* “Ville de Londres” heeft haar stempel gedrukt op het dagelijks leven van de Belgen in Londen. Het bewijst dat vrouwen niet overal werden tewerkgesteld in ondergeschikte baantjes. Weliswaar werd een secretaresse niet beschouwd als een kaderpersoneelslid, maar het scheelde vaak niet veel. In Londen bestond de regering in ballingschap uit een handjevol Ministers, met plots en in toenemende mate belangrijke verantwoordelijkheden en opdrachten, waardoor zij ertoe verplicht waren veel te *delegeren* aan medewerkers die zelf al niet talrijk waren. Nog nooit heeft toen zo weinig overheidspersoneel zoveel gepresteerd ! (“never so few”..., een suggestie voor de huidige regering ?). Daaronder waren er nogal wat vrouwen, van wie sommigen feitelijk allengs een *sleutelpositie* hebben ingenomen. Vrouwen aan de macht ! Die “mamzels van de Ville de Londres” zijn doorgaans heel hun leven “mamzel” gebleven, ongehuwd. Als vrijgevochten vrouwen konden zij zich na hun terugkeer wellicht niet aan een man binden. Of misschien waren zij iets te veeleisend geworden, zodat de ware Jacob nooit kwam opdagen ?

De vrouw aan het thuisfront

In Londen ging het slechts om een kleine, zij het wel invloedrijke minderheid (die zich allicht ook na de oorlog nog heeft doen gelden na terugkeer in België). Maar de overgrote meerderheid van de vrouwen behoorde tot het “thuisfront” in België. Dit was “the silent majority” van huisvrouwen die dagelijks een verbeten strijd moesten voeren om hun gezin in leven te houden. In deze vervolgserie is hierop reeds uitvoerig ingegaan, zodat we hier niet in herhaling moeten vallen. Maar het volstaat nogmaals nadrukkelijk te onderstrepen, welk een *cruciale en vitale* rol zij toen gespeeld hebben.

Het is opvallend dat *in Engeland* de Belgische huisvrouwen in een gelijklopende situatie verkeerden. Weliswaar “ongeveer”, uiteraard waren er verschillen, vooral in de voedselvoorziening, eveneens gerantsoeneerd maar dan toch nooit zo schaars als in België. Doch ook daar werd de vrouwen op het hart gedrukt spaarzaam met alles om te springen, zoals “saving fuel by using less coal, coke, gas and electricity” en ook met textiel, zoals blijkt uit de “New official list of coupons needed for clothing and footwear”. Een andere affiche gaf raad inzake “How to save time in getting your new ration books”. Want “*time is money*”. Er was toen ook nog geen rookverbod, en het hoeft dan ook niet te verbazen dat een andere affiche er de aandacht op vestigde dat “when everyone curtails his *or her* war-time smoking, then cigarette production will provide a regular supply for all !”. *Smoke gets in your eyes !*

Naarmate mannelijke arbeidskrachten steeds schaarser werden, moesten Britse werkgevers uitzien naar vrouwelijke werknemers, en dit niet alleen bij eigen volk maar ook bij de “foreigners”. Nogal wat Belgische vrouwen zijn dan beland in fabrieken, vooral munitiefabrieken, die op volle toeren draaiden want bij de R.A.F. en de USAF was de vraag naar bommen en munitie onverzadigbaar!

Vrouwen in uniform

Totaal nieuw was het opduiken van vrouwen in uniform, in België uiteraard enkel vrouwen van het Duits hulppersoneel, niet zo talrijk (en dus ook niet zo zichtbaar) want veelal ingeschakeld achter het Oostfront. Verzetsvrouwen droegen vanzelfsprekend geen uniform (ook niet na de bevrijding!) en hadden ondergeschikte baantjes als koerier of in de sluikpers. Slechts zeer weinig verzetsvrouwen zijn doorgedrongen tot in de top van het georganiseerd verzet, en dan uitsluitend in de clandestiene “lifeline” voor neergehaalde geallieerde piloten en boordpersoneel. En na de oorlog werd aan hun rol en betekenis weinig of geen ruchtbaarheid gegeven. Zij pasten immers niet in het traditionele plaatje van de ondergeschikte en onderdanige vrouw. *Anyway, carve her name with pride ...*

In het geallieerde kamp ontstond een ware toevloed van vrouwen in uniform, met overal affiches “Sign up with the WAAF !” of “Win the war with the WAAF”. Naarmate de Britse verliezen (doden, gewonden, vermisten, krijgsgevangenen) toenamen... en nieuwe jaarklassen zich nog nauwelijks konden aandienen, werd noodgedwongen steeds meer gezocht naar vrouwelijk militair personeel voor administratieve, logistieke en aanvullende taken achter het front en op het thuisfront. Dit was ook zo in de USA, doch daar niet zozeer omwille van verliezen (die er ook wel waren) doch veeleer omdat oorlog *wereldwijd* moest gevoerd worden op gigantische fronten, zowel in de Stille Oceaan als in Europa en Noord-Afrika, ... wat zelfs voor de USA een enorme oorlogsinspanning vergde !

Die vrouwen in uniform droegen echter geen wapens en hebben trouwens nooit een opleiding gehad in het hanteren van vuurwapens en munitie. De enige uitzondering (mèt de USSR) waren de geheime agenten van de OSS die gedropt werden “behind enemy lines”, vooral in Frankrijk. Dit is dan wel een hemelsbreed verschil met de hedendaagse evolutie, waarbij in toenemende mate nu ook vrouwen “manu militari” worden ingeschakeld in gewapende conflicten. En meestal met goed gevolg, getuige hiervan het feit dat in het Nabije Oosten vrouwelijke Koerdische verzetsstrijders en vrouwelijke christelijke milities vrij succesvol ingezet worden tegen de I.S. *Annie get your gun !*

In Groot-Brittannië droegen vrouwen niet enkel een legeruniform. In uniform waren er ook nog buschauffeurs, “ticket collectors”, treinbegeleiders, verpleegkundigen, “constables”,

brandweer- en noodhulppersoneel, beroepen waarin het mannelijk element nagenoeg was verdwenen. En na de oorlog zou het nooit meer worden zoals voordien. De klok zou niet meer opnieuw achteruit gezet worden! Zo dachten veel vrouwen, maar de weerstand bleek toch nog taai te zijn !

Vanzelfsprekend werden al die vrouwen in uniform niet meteen een populaire meidengroep "à la K3" en al evenmin een verleidelijk "Temptation Island" (en dat was uiteraard ook niet de bedoeling!), maar ze spraken toch al vlug heel sterk tot de verbeelding van al die jonge mannen aan en achter het front, die - totaal anders opgevoed - nu wel *met andere ogen* begonnen aan te kijken tegenover het fenomeen "vrouw"! Vaak met respect, ontzag en waardering voor kranige vrouwen die ook in moeilijke en soms gevaarlijke omstandigheden flink "hun mannetje" wisten te staan! Anderzijds voelden oudere vrouwen zich onvermijdelijk meestal onwennig en zelfs ongemakkelijk ten aanzien van al die jonge vrouwen die zo maar plots "uit de band sprongen". *Oh my God, what's going on ?*

De vrouw op een keerpunt

In elk geval waren alhier na de bevrijding al die in een keurig uniform uitgedoste vrouwen toen werkelijk opzienbarend! En dit zou kennelijk een *metafoor* worden voor de gestadige evolutie die zich nu verder zou doorzetten. De lange en moeizame weg naar de maatschappelijke ontvoogding van de vrouw ! Werd dit nu een echte *doorbraak* op alle fronten ? Nog niet onmiddellijk, ofschoon eigenlijk niet meer te stuiten en zeker niet meer weg te denken. Want waar een wil is, is een weg !

Onmiddellijk bij de dolle bevrijdingdagen in september 1944 werd die "weg", zonder ook maar enige "gêne", ten overvloede aangetoond door de onvoorstelbare manier waarop de geallieerde bevrijders werden "binnengehaald" door horden uitgelaten en uitzinnige vrouwen ! De eigen mannen stonden er duidelijk enkel nog bij "voor spek en bonen". De pantserwagens en jeeps werden door juichende en zingende vrouwen "stormenderhand" veroverd en ingenomen (of volgeladen?). Er werd gezoend, gekust en omhelsd dat het een lieve lust was! Die *onzedige* tonelen had men nog nooit aanschouwd! En er gebeurde ongetwijfeld nog heel wat meer, maar dan niet ten aanschouwe van iedereen ! Pers en overheden wisten exact wat ze ervan moesten denken, maar hadden kennelijk niet het lef om dat ook openbaar te gaan verkondigen. Tja, het zou wel koelen zonder blazen. En uiteindelijk zouden "de (on)gestelde overheden" het heft toch weer in handen nemen. *Il faut que jeunesse se passe ...*

Na de bevrijding had men de mond vol over democratie en zelfs nog méér democratie, ... maar hoe rijmde je dat te saam met het onaanvaardbaar feit dat er zowel hier als in de meeste buurlanden nog steeds *geen vrouwenstemrecht* was ?? De verklaring hiervoor moest ongetwijfeld gezocht worden bij de *linkse* partijen, zowel socialisten als communisten. Zij waren op dat delicaat terrein immers erg *behoedzaam* omdat zij reeds na W.O.1 gemerkt hadden dat in Duitsland de centrumrechtse regering *toen al* dadelijk het vrouwenstemrecht had ingevoerd, niet vanuit een onweerstaanbare drang naar feminisme (er zat uiteraard geen enkele vrouw in de regering en al evenmin in het parlement), maar heel eenvoudig om alzo een *electorale* dam te kunnen opwerpen tegen het snel oprukkend links arbeidersfront, ervan uitgaande dat vrouwen toen (vooral op het platteland en in provinciestedjes) behoudsgezind waren en zeker niet militant links ! Vervolgens hadden zij ook vastgesteld dat het kiezerspubliek van die "charismatische" Hitler overwegend uit vrouwen bestond (de mannen waren, naast het uitbrengen van hun stem, veeleer goed voor het "vuile werk" bij de

knokploegen van de SA). Na de machtsovername van Hitler in 1933, toen links razendsnel werd uitgeschakeld, bleven zij met een aanslepende kater zitten! Voor de linkse partijen dus reden genoeg om nogal weigerachtig te staan (en te blijven) tegenover het invoeren van het vrouwenstemrecht. Zij zagen reeds de CVP de volledige meerderheid verwerven in de Kamer van Volksvertegenwoordigers om vervolgens een homogene CVP-regering te vormen, wat inderdaad gebeurd is in 1949, mede onder invloed van de Koningskwestie ... maar toch niet toevallig bij het invoeren van het vrouwenstemrecht (26 juni 1949, een historische datum !).

“La Wallonnie chante ?”

De stuwende kracht kwam vooral vanuit Wallonië. Voor *sociologen* is dat interessant omdat een *maatschappelijk* fenomeen hiervoor een verklaring lijkt te leveren. Het was immers zo dat, in schrille tegenstelling tot het “Germaanse” Vlaanderen (cfr. “Flamenpolitik!”), in Wallonië de tienduizenden krijgsgevangenen *slechts na mei 1945* terugkwamen “naar hun haardsteden”. Maar was er daar nog de klassieke “moeder aan de haard”? Gedurende vijf eindeloze jaren hadden Waalse vrouwen “de broek moeten dragen”, de rol overnemen van gezinshoofd, kostwinner en opvoeder van kinderen. Ook werd er wel wat “vreemd gegaan”, ja (*pourquoi pas?*) soms zelfs met “un boche” (je bent jong, en je wil ook nog wel eens wat!). Maar in ieder geval waren zij (ongewild en onvoorzien) nu *feitelijk* “onafhankelijk” geworden, ... en hun nieuw verworven “status” gingen zij niet zo maar weer afstaan, niet voor een man van wie zij veelal “vervreemd” waren. “Ah, te revoilà, toi!”. Na vijf jaren opsluiting in erbarmelijke omstandigheden, waren die mannen ook niet meer dezelfde als voorheen, geplaagd door psychische stoornissen, met agressief en opvliegend gedrag en buien van moedeloosheid en depressie. Ook lichamelijk waren ze er dikwijls slecht aan toe, vermagerd, uitgeput en in elk geval niet meer in topconditie. Na een “periodieke onthouding” van vijf jaren waren er tevens nefaste “bijverschijnselen” ... die een normaal huwelijksleven zeker niet ten goede komen. Waar bleef in die vernederende en krenkende toestand de trots en de fierheid van de man ? Welke historicus (... of specialist in psychoanalyse) kan beschrijven wat eigenlijk echt de *impact* is geweest van vijf jaren krijgsgevangenschap ?? Er zijn toen veel huwelijken kapot gegaan (bij Hitler moest alles “kaputt!”). Veel vrouwen die echtscheiding aanvroegen, hadden zelfs niet eens een behoorlijk vast inkomen. Zij wilden gewoon weg van die man, zo vlug mogelijk! Maar *ook de kinderen* waren vervreemd van hun vader ... of stonden zelfs tegenover een vreemde man die zij nooit gekend hadden. In die gebroken gezinnen is de afwezige vader dan ook nog slechts een verre en vage schim gebleven. Een ongeveer gelijkaardige toestand heb ik gekend tijdens mijn legerdienst in het naoorlogse Duitsland. Want ook daar was de traditionele vaderfiguur erg gehavend uit de oorlog gekomen, “grausam verwebt mit der verzweifelten Suche nach einem richtigen Abschied von Gestern” (3). Het was toen ook dat ik merkte dat dit pijnlijk fenomeen ook buitenlanders was opgevallen. Een Amerikaanse officier die na de oorlog een tijdlang gestationeerd was in Franstalig België, zag dit zo : “This was a shift from male dominance to female equality. It precipitated a masculinity crisis. It lowered their sense of self. In their family life they could no longer do what men were supposed to do” (4). *Oh, mein Papa !*

Als dusdanig was dit maatschappelijk al erg genoeg, maar dit werd nog *aangewakkerd* door massale terugkeer van de vrijwillig of verplicht tewerkgestelden uit Duitsland (en dat waren er nogal wat!). Weliswaar kwamen zij ook in Vlaanderen terug, maar hier had men niet dat bezwarend *extra-effect* dat zo typisch was voor Wallonië, en was er overigens over het algemeen een beter *opvangnet* via allerlei instellingen, verenigingen en organisaties waaraan “arm Vlaanderen” (vooral via de Kerk) altijd zo rijk geweest is, met vooral ook de toen nog alom

tegenwoordige invloed van toegewijde parochiepriesters die door huisbezoeken in probleemgezinnen de scherven nog wel wisten te lijmen (thans raadpleegt men hiervoor een huwelijkstherapeut, uiteraard mits betaling). Hun toestand was zeker niet vergelijkbaar met die van krijgsgevangenen, maar toch waren *ook zij* gescheiden geweest van hun gezin, en dit in moeilijke en ongezonde omstandigheden en voorwaarden. Doch ook bij hen ontstonden in Wallonië problemen bij hun "blijde terugkeer", met *cumulatief* insgelijks een intense maatschappelijke weerslag, *samenlopend* met die van de ex-krijgsgevangenen. En de vele *vrijwillig* tewerkgestelden werden ook nog verontrust als vermeende "bedrijfseconomische" collaborateurs! Alzo hebben *beide* fenomenen - sociologisch gezien - elkaar versterkt en hevig aangewakkerd. In Wallonië kwam bovendien de tweespalt en de haat tegen de bourgeoisie, een dominerende klasse (meestal "très catholique") die reeds in de jaren dertig overhelde naar REX en zich voor een flink deel geschaard had achter het naziregime via ideologische, militaire en/of (vooral) economische collaboratie, en die zich na de oorlog politiek wist te hergroeperen via "les baronnies du PSC", een conservatief, reactionair en antisynicaal bolwerk in een overwegend linkse regio. "Un bon PSC, ça vaut le détour!". Ook deze doorgaans doodgezwegen factor heeft dat spanningsveld in een sterk vertroebelde samenleving nog eens extra aangewakkerd. *La Wallonnie ne chantera pas ...*

Hier in Vlaanderen ("zingend volk, groot volk!") hebben wij in al onze zorgeloosheid omtrent het ander landsgedeelte (én de zorg om de eigen Vlaamse "grieventrommel"!) blijkbaar nooit beseft, welke persoonlijke drama's zich daar toen in Wallonië (en deels ook in Franstalig Brussel) zo allemaal hebben afgespeeld ! Het agressief en militant gedrag van de Waalse arbeiders in de jaren vijftig en zestig vindt misschien ook hierin een verklaring ? Was dit een uitlaatklep voor "iets" dat veel dieper in de Waalse samenleving verscholen lag ? Is dat ergens ook een verklaring voor "le ressentiment farouche" in Wallonië tegenover echte of vermeende ex-collaborateurs en hun nabestaanden en sympathisanten, ook t.o.v. Vlaanderen ? Met af en toe een zure oprisping tot in het Parlement ! *Quae tempora, quae mores!* De hardnekkige nasleep van het naziregime heeft een lange adem ...

In Vlaanderen ondergingen relaties geen drastische gedaanteveranderingen. In de strijd voor het voortbestaan in oorlogstijd waren man én vrouw goed op elkaar ingespeeld ... en hadden zij in die noodsituatie elkaar nog beter leren kennen en waarderen, zeker in Oostende, in het *Sperrgebiet*, waar het dagelijks leven tijdens de bezetting nog moeilijker was dan elders in het land. Maar dat neemt niet weg dat *ook in Vlaanderen* de vrouwen niet meer overal zo maar ertoe bereid waren, zich opnieuw te gaan schikken in de rol van de onderdanige huisvrouw en moeder aan de haard. Want *ook zij* hadden tijdens de bezetting zich moeten doen gelden op een manier die zij voorheen zeker niet gewoon waren! En zelfs wij, vrijgevochten en weerspannige oorlogskinderen, waren nog moeilijk vergelijkbaar met de brave "communieprentjes" van de jaren dertig. Vaders wil is wet ?

Het waren vooral de vrouwenorganisaties die het voortouw namen. Zelfs de K.A.V. (zeker geen "dolle Mina's"!) organiseerde landelijk een petitie aan de Eerste-Minister, waarin nogal heftig aan de kaak werd gesteld en veroordeeld "de *ijdele beloften* die al decennialang door mannen en partijen zijn gedaan". En zij voegden er aan toe : "Vier jaar lang hebben vrouwen en moeders de bevolking gered van hongersnood, langzaam weggewijnen, tekort aan kleding, moreel verval en verraad. Zij verdienen het daarom niet om door de overheid *als minderwaardig* te worden behandeld !"

Sign up with the **WAAF**

...and line up with the **RAF**

Make your field of duty the flying field. The W.A.A.F. will put you right in the war beside the men of the R.A.F. helping them to hammer the Hun.

Women are wanted in their thousands. Fifty different types of job are waiting to be done, and you can take your pick. Administratives . . . Meteorologists . . . Radio Operators . . . Clerks of many kinds . . . Drivers . . . Telephone Operators . . . Aircraft hands . . . Batwomen . . . Cooks . . . and many other jobs for you to choose from. Remember, lack of experience is no handicap. The W.A.A.F. will train you.

Join the W.A.A.F. today and hit back for Britain!

The age limits for all trades are 17½ to 43 with few exceptions, or 49 in the case of ex-service women. Go to the nearest Combined Recruiting Centre (address from any Employment Exchange) or fill in the coupon for illustrated leaflet giving full particulars.

To Air Ministry Information Bureau, Kingsway, London, W.C.2. Please send me full details of service with the W.A.A.F.

NAME.....
ADDRESS.....

WF 167/21/B

Affiche 1940: "Sign up with the WAF"

Tell me . . which are the **important jobs today?**

Whenever an interviewing officer sees a really intelligent girl, she knows that she is likely to be asked this question. 'Important jobs' she may say. 'Why there are hundreds. Have you thought, for instance, of Radiolocation?' And if the girl is interested in Radiolocation she will find the best of openings in the A.T.S.

There is no question about this, for the A.T.S. is a service in which girls are allowed an equal chance with men in every side of Radiolocation. In this service they may qualify for the highest grades of work at the highest rates of pay.

You may be doubting whether you are a suitable person to take up Radiolocation. You need not doubt. Most girls, if they have neat sensitive fingers and good eyesight, do well in Radiolocation. Some do even better than men! Other important qualities are accuracy, patience and willingness to learn. And of course, you will be no use at all unless you are very trustworthy... because this is secret work.

Although the work on this new secret device is very absorbing and highly paid and is particularly suitable for the average intelligent woman, it will not appeal to everyone.

Some girls will prefer the A.T.S. cookery courses where they can learn dietetics and become a 'messing officer'. Some will want to go on improving their shorthand speeds. Copy typists may want to take up teleprinting and join the Signal Corps.

There are 'important jobs' in plenty in the A.T.S., and if you want to know more about them, you should go and have a quiet talk with the interviewing officer at your local Employment Exchange, or at any A.T.S. or Army Recruiting centre. This will give you a chance to ask some of the more private questions that may occur to you.

POST THIS COUPON to the A.T.S.

Please send me very clear details about all jobs in the A.T.S.

MRS./MISS.....
ADDRESS.....
AGE..... (in brackets) Age limits: 17½ to 43. (Special cases may enter up to 49). Ex-service women may enter up to 55.

Affiche 1941: "Wich aretje the IMPORTANT Jobs today?"

September 1944: "blijde intrede" van de bevrijders

tegenwoordige invloed van toegewijde parochiepriesters die door huisbezoeken in probleemgezinnen de scherven nog wel wisten te lijmen (thans raadpleegt men hiervoor een huwelijkstherapeut, uiteraard mits betaling). Hun toestand was zeker niet vergelijkbaar met die van krijgsgevangenen, maar toch waren *ook zij* gescheiden geweest van hun gezin, en dit in moeilijke en ongezonde omstandigheden en voorwaarden. Doch ook bij hen ontstonden in Wallonië problemen bij hun "blijde terugkeer", met *cumulatief* insgelijks een intense maatschappelijke weerslag, *samenlopend* met die van de ex-krijgsgevangenen. En de vele *vrijwillig* tewerkgestelden werden ook nog verontrust als vermeende "bedrijfseconomische" collaborateurs! Alzo hebben *beide* fenomenen - sociologisch gezien - elkaar versterkt en hevig aangewakkerd. In Wallonië kwam bovendien de tweespalt en de haat tegen de bourgeoisie, een dominerende klasse (meestal "très catholique") die reeds in de jaren dertig overhelde naar REX en zich voor een flink deel geschaard had achter het naziregime via ideologische, militaire en/of (vooral) economische collaboratie, en die zich na de oorlog politiek wist te hergroeperen via "les baronnies du PSC", een conservatief, reactionair en antisynдикаal bolwerk in een overwegend linkse regio. "Un bon PSC, ça vaut le détour!". Ook deze doorgaans doodgezwegen factor heeft dat spanningsveld in een sterk vertroebelde samenleving nog eens extra aangewakkerd. *La Wallonnie ne chantera pas ...*

Hier in Vlaanderen ("zingend volk, groot volk!") hebben wij in al onze zorgeloosheid omtrent het ander landsgedeelte (én de zorg om de eigen Vlaamse "grieventrommel"!) blijkbaar nooit beseft, welke persoonlijke drama's zich daar toen in Wallonië (en deels ook in Franstalig Brussel) zo allemaal hebben afgespeeld ! Het agressief en militant gedrag van de Waalse arbeiders in de jaren vijftig en zestig vindt misschien ook hierin een verklaring ? Was dit een uitlaatklep voor "iets" dat veel dieper in de Waalse samenleving verscholen lag ? Is dat ergens ook een verklaring voor "le ressentiment farouche" in Wallonië tegenover echte of vermeende ex-collaborateurs en hun nabestaanden en sympathisanten, ook t.o.v. Vlaanderen ? Met af en toe een zure oprisping tot in het Parlement ! *Quae tempora, quae mores!* De hardnekkige nasleep van het naziregime heeft een lange adem ...

In Vlaanderen ondergingen relaties geen drastische gedaanteveranderingen. In de strijd voor het voortbestaan in oorlogstijd waren man én vrouw goed op elkaar ingespeeld ... en hadden zij in die noodsituatie elkaar nog beter leren kennen en waarderen, zeker in Oostende, in het *Sperrgebiet*, waar het dagelijks leven tijdens de bezetting nog moeilijker was dan elders in het land. Maar dat neemt niet weg dat *ook in Vlaanderen* de vrouwen niet meer overal zo maar ertoe bereid waren, zich opnieuw te gaan schikken in de rol van de onderdanige huisvrouw en moeder aan de haard. Want *ook zij* hadden tijdens de bezetting zich moeten doen gelden op een manier die zij voorheen zeker niet gewoon waren! En zelfs wij, vrijgevochten en weerspannige oorlogskinderen, waren nog moeilijk vergelijkbaar met de brave "communieprentjes" van de jaren dertig. Vaders wil is wet ?

Het waren vooral de vrouwenorganisaties die het voortouw namen. Zelfs de K.A.V. (zeker geen "dolle Mina's"!) organiseerde landelijk een petitie aan de Eerste-Minister, waarin nogal heftig aan de kaak werd gesteld en veroordeeld "de *ijdele beloften* die al decennialang door mannen en partijen zijn gedaan". En zij voegden er aan toe : "Vier jaar lang hebben vrouwen en moeders de bevolking gered van hongersnood, langzaam weggewijnen, tekort aan kleding, moreel verval en verraad. Zij verdienen het daarom niet om door de overheid *als minderwaardig* te worden behandeld !"

Sign up with the **WAAF**

...and line up with the **RAF**

Make your field of duty the flying field. The W.A.A.F. will put you right in the war beside the men of the R.A.F. helping them to hammer the Hun.

Women are wanted in their thousands. Fifty different types of job are waiting to be done, and you can take your pick. Administratives . . . Meteorologists . . . Radio Operators . . . Clerks of many kinds . . . Drivers . . . Telephone Operators . . . Aircraft hands . . . Batwomen . . . Cooks . . . and many other jobs for you to choose from. Remember, lack of experience is no handicap. The W.A.A.F. will train you.

Join the W.A.A.F. today and hit back for Britain!

The age limits for all trades are 17½ to 43 with few exceptions, or 49 in the case of ex-service women. Go to the nearest Combined Recruiting Centre (address from any Employment Exchange) or fill in the coupon for Illustrated leaflet giving full particulars.

To Air Ministry Information Bureau, Kingsway, London, W.C.2. Please send me full details of service with the W.A.A.F.

NAME

ADDRESS

WF 167/21/B

Affiche 1940: "Sign up with the WAF"

Tell me . . which are the **important** jobs today?

Whenever an interviewing officer sees a really intelligent girl, she knows that she is likely to be asked this question. 'Important jobs' she may say. 'Why there are hundreds. Have you thought, for instance, of Radiolocation?' And if the girl is interested in Radiolocation she will find the best of openings in the A.T.S.

There is no question about this, for the A.T.S. is a service to which girls are allowed an equal chance with men in every role of Radiolocation. In this service they may qualify for the highest grades of work at the highest rates of pay.

You may be doubting whether you are a suitable person to take up Radiolocation. You need not doubt. Most girls, if they have neat sensitive fingers and good eyesight, do well in Radiolocation. Some do even better than men! Other important qualities are accuracy, patience and willingness to learn. And of course, you will be no use at all unless you are very trustworthy... because this is secret work.

Although the work on this new secret device is very absorbing and highly paid and is particularly suitable for the average intelligent woman, it will not appeal to everyone.

Some girls will prefer the A.T.S. cookery courses where they can learn dietetics and become a 'messing officer.' Some will want to go on improving their shorthand speeds. Copy typists may want to take up teleprinting and join the Signal Corps.

There are 'important jobs' in plenty in the A.T.S., and if you want to know more about them, you should go and have a quiet talk with the interviewing officer at your local Employment Exchange, or at any A.T.S. or Army Recruiting centre. This will give you a chance to ask some of the more private questions that may occur to you.

POST THIS COUPON to the A.T.S.

Please send me very clear details about all jobs in the A.T.S.

MRS/MISS

ADDRESS

AGE (a minimum age limit of 17½ is 45. Please send me details of service with the A.T.S.)

Address to the Auxiliary Territorial Service, A.G. 18/61, Hobart House, Grosvenor Gardens, London, S.W.1.

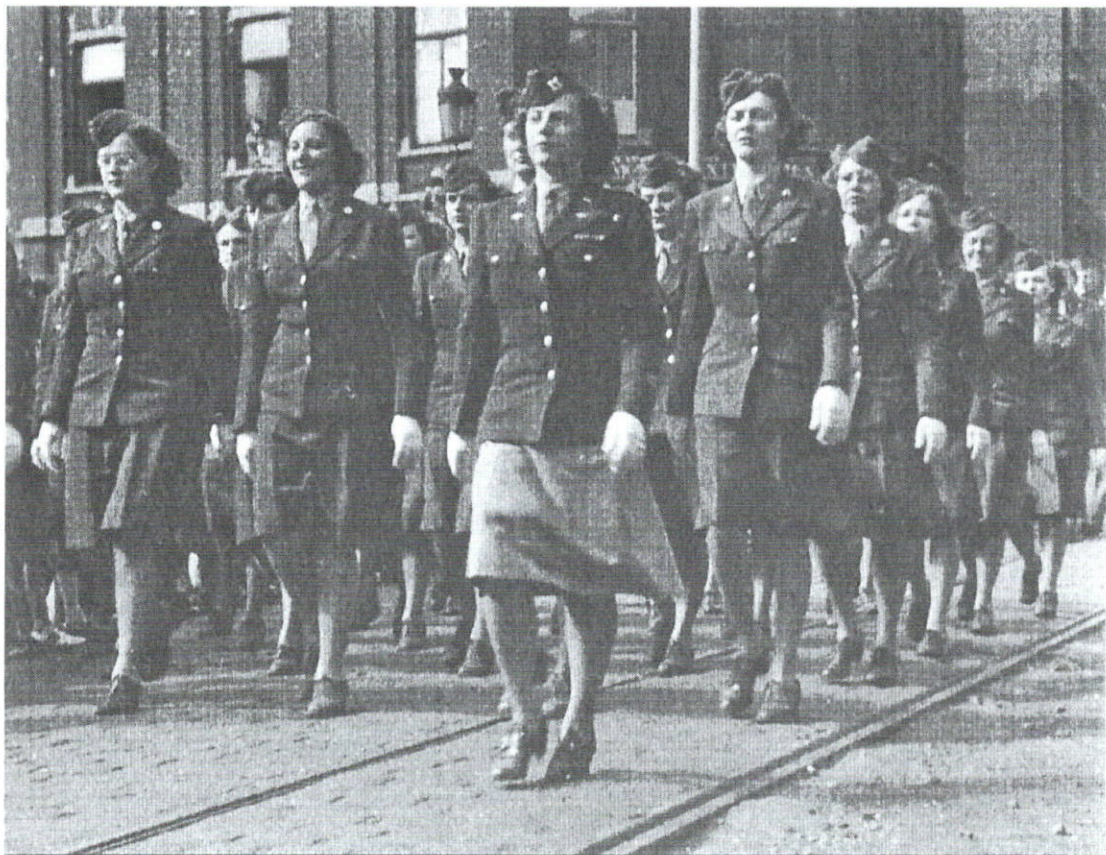
Affiche 1941: "Wich aretje the IMPORTANT Jobs today?"

September 1944: "blijde intrede" van de bevrijders

September 1944: aanknopen van nieuwe relaties!

Optocht van vrouwelijke US militairen (1945)

Politieke, professionele, economische en sociale eisen

Doch het ging om *heel wat meer* dan enkel het vrouwenstemrecht ! De vrouw was immers op een keerpunt gekomen, *in alle opzichten*, niet alleen politiek maar ook professioneel, relationeel, sociaal en economisch. Reeds in april 1945 (dus toen de oorlog nog niet helemaal voorbij was!) hield de "Union des Femmes" in Luik een goed bijgewoonde bijeenkomst (...trouwens zeer discreet ook bijgewoond door de nog maar pas heropgerichte Staatsveiligheid!). Men had het over veeleer "onschuldige" eisen, zoals gezinsuitkeringen, kinderdagverblijven en hygiëne in kraamklinieken, ... maar daarnaast werd ook al gepleit voor "gelijk loon voor gelijk werk" en voor "de strijd tegen vooroordelen en obstakels die het de vrouwen onmogelijk maken *hogerop* te geraken in de politiek, het onderwijs, de wetenschap en de zakenwereld". Staatsgevaarlijk? Om dat in positieve zin om te buigen, was er slechts één middel : "Volstreekte gelijkheid van mannen en vrouwen *voor de wet*!".

Toch waren er nog "vertragingmanoeuvres". Zodra de oorlog eindigde, slaagde men erin om een stuk van de zelfstandigheid die vrouwen *feitelijk* hadden verworven, in alle stilte af te pakken , terug naar hun plaats als "moeder aan de haard". Dit ingevolge de verontrustende daling van het *geboortecijfer* (reeds vastgesteld tijdens de bezetting , en al voordien in de jaren dertig), gepaard met extraverlies van mensenlevens in de oorlog, evenals de vele gehandicapten, invaliden en chronisch zieken door oorlog en bezetting. De werkgevers vreesden voor een snel aanzwellend tekort aan arbeidskrachten, in 1944/1947 tijdelijk reeds reëel ingevolge het "wegzuigen" (via hogere lonen) van arbeiders en technici door de geallieerden. Vandaar een gezinspolitiek met haardvergoedingen, geboortepremies, kinderbijlagen en sociale huisvesting. Bovendien werd in die naoorlogse periode gevreesd voor een economische crisis zoals in de jaren dertig, met een hoge en langdurige werkloosheid en dus meteen ook de noodzaak van "het *maximaal en prioritair* veilig stellen van tewerkstelling ten behoeve van *mannen als kostwinner*". Een argument dat nog gold tot in de jaren tachtig ! *I know my place* ...

Maar niemand kon de "bayboom" voorspellen, die al begon in de late jaren veertig en slechts zou beginnen afnemen in de "golden sixties", toen de vrouwen werden "weggezogen" naar de industrie en het bedrijfsleven, ingevolge een door hoogconjunctuur schreeuwend tekort aan arbeidskrachten ! Voor de vrouwenemancipatie hebben die "golden sixties" meer gedaan dan wat dan ook ! Aan de poort van de meisjesscholen stonden de werkgevers de "laatstejaars" van het beroepsonderwijs op te wachten om ze elkaar af te snoepen voor allerlei banen die snel moesten ingevuld worden. Met een diploma van volledige humaniora kon je het beroepsleven met het volste vertrouwen instappen, met het vooruitzicht op een mooie en snelle carrière in de banken, verzekeringsmaatschappijen of in overheidsdienst. En dat gold *ook voor vrouwen*. Werkgevers vroegen zich niet af, of je een man of een vrouw was, of eventueel een Marsmannetje. Zij hadden *dringend* goed opgeleid werkvolk nodig!

In een dergelijke conjunctuur was het voor vrouwen niet meer zo moeilijk om ook tegemoetkoming aan sociale en professionele "verzuchtingen" af te dwingen, des te meer daar nu ook al vrouwelijke militanten hun weg vonden in de vakbeweging en in de jongerenorganisaties van politieke partijen of in mantelorganisaties zoals "Vrouw en maatschappij" (CVP) of "S.V.V. – Socialistische Vooruitziende Vrouwen". De partijbesturen hadden immers ook al gevoeld van waar de wind waaide en waren er nu als de kippen bij, om hun deel van de koek binnen te rijven. Want het ging hier om een uitermate belangrijk kiezerskorps, ... namelijk ruim *de helft* van de bevolking ! Elk zegge het voort !

Die daling van het geboortecijfer was ongetwijfeld grotendeels het gevolg van het strikt *individueel* invoeren van een *geboorteregeling*. Jarenlang (en in sommige kringen tot vandaag!) een zeer groot "taboe". Aanvankelijk was de Overheid hiervoor niet gewonnen ... en heel zeker ook niet de Kerk ! Merkwaardig is wel dat *reeds in 1921* in Londen door "pionier" Marie Stopes (auteur van *Married Love*, 1918) "The Mothers' Clinic" werd opgericht, vanuit haar bekommernis omtrent het schrijnend lot van bestendig zwangere vrouwen in sloppenbuurten. Al vlug had ze zelfs "rijdende klinieken", die tot in de verste dorpen wisten door te dringen. Vanuit "la douce France" voerde zij in Engeland het eerste bruikbaar anticonceptiemiddel in, het pessarium. Ongeremde bevolkingsaangroei is intussen in toenemende mate de hoofdoorzaak geworden van al de problemen van Derde Wereld landen, ... die nu ook naar ons "geëxporteerd" worden via "migratie". En het is zinloos en onverantwoord dat zelfs in oorlogsgebieden (zoals in en om Syrië) nog steeds zoveel kinderen geboren worden ! Maar het is toch wel typisch dat niemand hierop de aandacht vestigt, ook al zijn al die vluchtelingen niet plots op de dool geraakt maar hebben zij een verleden achter zich van jarenlange doffe ellende.

Besluit

Anders dan velen hadden verwacht of gehoopt (vooral in politieke kringen), was die naoorlogse periode geen "restauratie", geen "terug naar weleer", ook niet in de positie van de vrouw. Maar het was *niet onmiddellijk* een beslissend keerpunt. Het was veeleer een *schemerzone* tussen continuïteit en verandering, tussen restauratie en vernieuwing. De voorheen vrij holle begrippen "democratie" en "burgerzin" hadden wel een *diepere* betekenis gekregen. Vandaar dan ook de hevige afkeer tegen "dictatuur" en "incivisme". In heel die complexe problematiek (die uiteraard enorm belangrijk was voor de ontvoogding van de vrouw) hebben drie *fundamentele* factoren een grote rol gespeeld :

1. Veel van die veranderingen ingevolge oorlog en bezetting, waren eigenlijk niet zo nieuw doch veeleer het benadrukken en versnellen van "trends" die *al voordien* merkbaar waren, zoals bijvoorbeeld het ontstaan van een consumptiemaatschappij en de culturele "amerikanisering" .
2. Door de *combinatie* van frustraties en trauma's uit de oorlog, samen met de beangstigende druk vanuit de Koude Oorlog, ontstond al vlug een nieuw "conformisme" , met de nadruk op "family values" (trouwens nog steeds actueel!), een traditioneel gezins- en huwelijksleven (liefst met "kroostrijke gezinnen"), en "de moeder aan de haard" (en niet in het bedrijfsleven).
3. Pas in "the golden sixties" kwam de ontvoogding van de vrouw weer op het goede spoor, als eindpunt van een "lange bevrijding", en dat heel eenvoudig "par la nature des choses", omdat het niet meer anders kon. Men had de vrouw *nodig* ! Niet langer enkel en alleen "aan de haard".

Op al die vrouwen is ongetwijfeld toepasselijk wat Adam Grant stelt in "Originals : How non-conformists move the world" : "Though we think of innovators as creative free spirits who flout convention, the most effective ones are actually practical, operating from *within the system* to effect change in the wider world. Their original ideas are what drive *social progress* for the rest of us!" (5)

Tot zover een *collectieve* benadering. Maar dat neemt niet weg, dat er *individueel* enkel sprake was van "voor" en "na" de oorlog. De oorlog was dus duidelijk voor iedereen *persoonlijk* een

breekpunt geweest, een afscheid van gisteren én een stap in het onbekende van een nog onzekere toekomst. Door de vrouwen in het bijzonder werd deze omwenteling ervaren als onherroepelijk en bestendig, zij het dan met horten en stoten en onvermijdelijke vertragsmanoeuvres. Zij kwamen van heel ver en zijn nu intussen al flink doorheen “de glazen koepel” gestoten. Maar zij zouden wel nooit mogen vergeten dat zij dit te danken hebben aan al die naamloze en onbaatzuchtige strijdsters op de meest diverse plaatsen en in allerlei vaak uiteenlopende toestanden en voorwaarden. En voorts ook nooit uit het oog verliezen “l’illusion de se croire important ...”. En hierbij past *ook nog* het volgende :

Als “Person of the Year” koos TIME in 2015 voor Kanselier Angela Merkel , “Chancellor of the free world”, “for her sense of dignity, compassion and humanity”. Dit staat in uiterst schrille tegenstelling tot een sinistere voorganger als *Reichskanzler*, die als een huiveringwekkend toonbeeld van helse onwaardigheid, ongevoeligheid en onmenselijkheid de geschiedenis is ingegaan, precies en exact het *tegenovergestelde* van deze Kanselier! *Voor het eerst* in de moderne geschiedenis heeft Duitsland zich voor heel de wereld doen opmerken - *welke ook* uiteindelijk de uitslag ervan moge zijn - door een menslievend en edelmoedig gebaar, een positief en waardevol *signaal* dat niet onopgemerkt is voorbijgegaan doch een diepe indruk heeft nagelaten, zeker bij het naderen van “Weihnachten” en “weil in der Herberge kein Platz für sie war”. In het nazi magazine “Signal” zou een dergelijk signaal in striemende bewoordingen zijn verketterd (en *ook nu nog* blijkt dit in brede lagen van de bevolking het geval te zijn!). Niettemin, wat betreft vrouwen aan de top, hebben de Britten enkel een feeke als Thatcher kunnen voortbrengen (t.a.v. de huidige premier is het nog even afwachten!), terwijl de Duitsers - *wat er ook van zij* - nu toch kunnen bogen op een *geconsacreerde* charismatische icoon als Merkel. *Jawohl, wir schaffen das !* Zij zal wel beseft hebben dat die uitspraak - *indien verkeerd geïnterpreteerd* - een *aanzuigeffect* kon op gang brengen in de toestroom van vluchtelingen, maar zij zal wel *vooral* beseft hebben dat dit, voor het eerst sedert een eeuw, Duitsland *totaal anders* op de wereldkaart zou brengen, niet langer via de aanslepende herinnering aan militarisme, racisme, haat en Holocaust. In een recent verleden zes miljoen joden “erledigt” en talloze “Volksfeinde” en *Untermenschen* en nu onthaal en poging tot *inburgering* van een miljoen vluchtelingen? Welke *mannelijke* politicus zou dit ooit hebben aangedurfd ? Maar spijtig genoeg was, totaal onverwacht, het daaropvolgend Silvesterschandaal in Keulen een lelijke streep door haar *Willkommenskultur*,... uiteraard koren op de molen van de onuitroeibare meute van neonazi’s en rechtsradikalen, gevolgd door de klassieke *Mitläufer* die zich bang en onzeker voelen ... en nu ook al gevolgd door verontruste burgers die niet meer weten wat ze ervan moeten denken! De geschiedenis zal moeten uitwijzen wat ten slotte het zwaarst heeft doorgewogen : de eeuwige vluchteling , *nicht und nie erwünscht oder willkommen*, of doorbraak - nu op *alle* fronten - van *das ewig Weibliche* ? “ Welche Haltung ist angemessen ? Herz oder Kopf ?? Herz und Kopf gehören zusammen !” (Der Spiegel, 51/2015) (6)

Voor *ons allen* is dat erg *confronterend*. Je moet je even voorstellen dat je zou behoren tot een volk dat de schande en schaamte van zichzelf en van de wereld is, en met wie *niemand* zijn geschiedenis wil gemeen hebben, ingevolge onnoemelijke schanddaden die eeuwig zullen blijven nazinderen. Nu was er plots een unieke kans om zich voor die wereld *totaal anders* voor te doen, vergelijkbaar met het optreden van Nick Winton, *Britain’s own Schindler*, die kort voor W.O.2 een groot aantal joodse kinderen, op *eigen* initiatief en met eigen middelen, tijdig wist weg te krijgen uit het door de nazi’s ingepalmde Tsjechoslowakije. Uit schaamte om Chamberlains *verraad van München* in 1938, voor de Britten al evenzeer een eeuwige

schande ! Hij kreeg geen waardering ... en veel tegenwerking. Joden waren immers *nergens* welkom, *ook niet in België*. Er was voor hen geen plaats in de herberg, "anständige Leute die ihren schwierigen Situation mit trüben Gelassenheit und alltäglichen Angste begegneten" (7). Rijkswachters bewaakten onze Oostgrens en hielden vluchtelingen tegen, ... traumatiserend, vooral omdat er kinderen bij waren. Wie toch erin slaagde om binnen te dringen, werd vaak opgepakt en terug over de grens gezet, het KZ en een zekere dood tegemoet. Ook al een schande, maar dan wel *voor ons* ! De Chef van de Staatsveiligheid had goede "collegiale contacten" met SS-Reichsführer Himmler en SD-Chef Heydrich, in het kader van een "normale" internationale samenwerking tussen "Sicherheits- u. Polizeiführer" (een voorloper van Interpol). Hij was daar een graag geziene gast "als williger Erfüllungsgehilfe deutscher Politik". Maar het is van vrienden dat je het moet hebben : als beloning werd "neutraal" België in 1940 overvallen, ... terwijl toch nog een groot aantal *verdachten* (communisten, joden, flaminganten, ...maar *geen nazigezinden!*) werden opgepakt en weggevoerd naar Frankrijk , met in Abbeville een massamoord - met *politieke* gevolgen - waarvoor de Staatsveiligheid *indirect* verantwoordelijk was, incl. al het leed van overlevenden van die helletocht die eindigde in afschuwelijke interneringskampen. Er zijn de voorbije jaren al allerhande spijtbetuigingen geweest (recent nog vanwege president Hollande in verband met de medewerking bij de uitroeiing van zigeuners tijdens W.O.2), maar nooit volgde hieromtrent een spijtbetuing van de Belgische of de Franse regering. En erg *vrouwonvriendelijk* : het ging ook om "*staatsgevaarlijke*" vrouwen (waarvan sommigen werden vermoord!), een onthutsend feit waarover historici liever zwijgen. Zij hebben het over politiek verdachte *weggevoerden*, dus *allemaal mannen*, want welke vrouw hield zich toen bezig met politiek ? Zij had niet eens stemrecht ! Hoe kon zij "staatsgevaarlijk" zijn ?? Maar *wie* was *staatsgevaarlijk*? Wie was een publiek gevaar ?? Kennelijk heeft (anders dan de waakzame Militaire Inlichtingendienst) de Staatsveiligheid zich veelal *vergist* van tegenstander, als gewillige dienaar van een establishment, dat - goed verborgen achter de schermen - zich in mei 1940 heeft *ontmaskerd*, om dan op te gaan in de *economische collaboratie* (die reeds begon in de jaren dertig!). Vergelijkbaar met de Loge "P.2" van Licio Gelli in Italië, ook al in verband met occulte inlichtingendiensten. Maar als traditioneel en *feitelijk* aanhangsel van een machtsysteem,... ging het om een vergissing ?? "Hinter amateurhaften wenn auch willigen Polizisten und Beamten verborg sich ein habsüchtige, menschenverachtende Oberschicht, mit einem Selbsterhaltungstrieb und Hass gegen Kommunisten, Sozialdemokraten, Gewerkschaften, Juden, christlich Alternativen, Separatisten und "Parasiten" im Körper der Volksgemeinschaft", aldus een ex-officier van de *Militärverwaltung* (8). Ja, die Duitsers hadden ons goed door !

But the times are changing! Aan het veiligheidsprobleem dat nooit vooral een geldkwestie geweest is, doch veeleer een zaak van *correcte* politieke wil en inzicht, modern overheidsmanagement en *international networking*, wordt nu plots veel geld en energie besteed. Maar wordt dit een *Patriot Act*, een aangroeiend en op macht belust veiligheidsapparaat? *Safety first* ! Of zoals Gronda het schamper uitdrukt in *Focus* (5/2016): "Als we maar veilig afgeschermd worden van de migrant en veilig over straat mogen in Molenbeek!". Het veiligheidsbeleid is in westerse democratieën nooit veel meer geweest dan een *normatief begrip*, nauwelijks concreet en doelgericht ingevuld, marginaal of halfslachtig , onvoldoende preventief, proactief of anticiperend (... vaak ook met een "verborgen agenda"). Een ontgoochelde Amerikaanse collega zei na 9/11 "The ground game is an *empty box*. We *failed* to capture the *real* sense of peril!". Een lege doos in een mooie verpakking! Een onhoudbare toestand waarvoor wij nu een prijs moeten betalen! Heinrich Winkler heeft het in *Die Geschichte des Westens* over "das normative Projekt", een (via *normen* en waarden)

opbouwproject waarop rechten en vrijheden *moeten* gebaseerd zijn, *zonder* onderscheid van geslacht, ras, religie of overtuiging. En hierin heeft ook de lange strijd om de *vrouwenrechten* een belangrijke rol gespeeld! Maar het gaat zelden om de belangen van de gemeenschap, maar veeleer om *macht en geld*, tot zelfs in de sport ! Eeuwenlang hebben vrouwenrechten *nooit echt* een plaats gevonden, omdat het duidelijk zeker niet ging om het verbreden doch, integendeel, het *beperken* van keuzemogelijkheden van het individu, en niet om eenheid in verscheidenheid maar om onderdrukking en uitbuiting van *minderheidsgroepen*.

Maar nu prijkt het standbeeld van Nick Winton in het Londens station waar destijds al die kinderen "aanspoelden" op de drempel van een nieuw en hoopvol leven , dat hun plots en onverhoopt werd aangeboden. En met verwijzing naar "Schindlers list" heeft men het nu ook over "Winton's list", de lijst van zij die dankzij deze Engelse weldoener konden ontsnappen aan dood en vernietiging. Het aangrijpend verhaal van "Schindlers list" (veel later een bestseller én verfilmd) zou in nazi Duitsland achteraf volgen, maar past evengoed in dat Bijbels beeld van die éne eenzame Rechtvaardige onder de talloze onrechtvaardigen. De strijd om de vrouwenrechten was duidelijk al evenzeer de strijd voor een minderheidsgroep, maar dan wel een *sociologische* en niet een numerieke minderheid !

Deze kroniek gaat over kleine eenvoudige mensen in een groots en complex verhaal. Vrouwen die het gewaagd hebben om de sprong te maken in het onbekende, ook al speelde dit zich meestal slechts af binnen het eigen gezin en huishouden. Meestal hadden zij ogenschijnlijk geen schijn van kans op welslagen, maar verbeterd en koppig hebben zij *hun eigen wil* doorgezet! Zoals in de onsterfelijke verzen van Dylan Thomas "Do not go gently into that night, but rage, rage against the dying of the light!". Gewezen US *Secretary of State* Madeleine Albright meende hieraan te moeten toevoegen "Just remember there is a special place in hell for women who don't help each other!"

= = = = =

Oostende heeft qua bevolking al eeuwenlang een kosmopolitische samenstelling gekend. Rare vogels en vreemdsoortige kornuiten zijn er voortdurend "aangespoeld". Merkwaardige lotsbestemmingen kwamen in vervulling, zowel aan de wal als op zee. Die unieke samenstelling heeft tot vandaag een sprankelend maatschappelijk en ook artistiek leven bevorderd, waarin die typische Oostendse vrouw zich nooit onbetuigd heeft gelaten, ook al was het vooralsnog niet op het voorplan. Zij is immers altijd een "ruustebuuste" geweest ! "d'Ostendsche meisjes sien soo lief en net. En ik hem er m'n gedachten op gezet. Ze sien de wèèrld roend gekend. De schoone meisjes van de stad Ostend!"

(wordt vervolgd)

VERTALING :

- (1) Je kon jezelf de begoocheling maken ergens belangrijk te zijn, terwijl het in werkelijkheid erom gaat, iedere dag de kleine stukjes geluk te vinden die, alles te saam, je écht gelukkig maken !
- (2) Een secretaresse stond destijds niet goed genoteerd, zelfs in oorlogstijd, want men geloofde dat alle vrouwelijke bedienden voor hun werkgever slechts een voorwerp van genot waren. Ik was de allereerste vrouw in de familie die buitenshuis ging werken. Vandaag kan men zich niet inbeelden dat ik voor tantes en nonkels de *oneer* moest verbergen van te moeten werken voor een broodwinning, en, in elk geval, voor een extra-inkomen tegenover loonderving als vluchteling in een vreemd land.

- (3) Gruwelijk verweven met de vertwijfelde zoektocht naar een correct afscheid van gisteren.
- (4) Dit was een verschuiving van mannelijke overheersing naar gelijkheid van man en vrouw. Dit veroorzaakte een crisis van de mannelijkheid. Het verlaagde hun zelfbewustzijn. In hun gezinsleven konden zij niet langer doen wat zij werden verondersteld te doen.
- (5) Hoe non-conformisten de wereld in beweging brengen: ook al zien wij vernieuwers als vrije creatieve geesten die spotten met conventies, toch zijn de meest efficiënte zij die eigenlijk zeer praktisch zijn, opererend *binnen het systeem* om wereldwijd verandering op gang te brengen. Het zijn hun oorspronkelijke gedachten die voor ons maatschappelijke vooruitgang tot stand brengen.
- (6) Welke houding is passend ? Vanuit het hart of vanuit het hoofd ? Hart én hoofd horen samen !
- (7) Fatsoenlijke mensen die hun moeilijke toestand ondergingen met droefgeestige gelatenheid en met dagelijkse angstgevoelens.
- (8) Achter nogal amateuristische maar toch gewillige politiemannen en ambtenaren hield zich een hebzuchtige en mensenverachtende elite verborgen, met een drang naar zelfbehoud en tevens haat tegen communisten, sociaaldemocraten, vakbonden, joden, christelijk alternatieven, separatisten en zogenaamde parasieten binnen de geledingen van een volksgemeenschap.

HEDENDAAGSE BEELDENDEN KUNSTENAARS IN OOSTENDE

door **Norbert HOSTYN**

227. PEERE Firmin

Oostende, 1932 – 1991

Kunstschilder-graficus; opleiding aan de Stedelijke Kunstacademie in Brugge en Oostende; laureaat Schilderwedstrijd A. Vermeylenfonds, Bredene, 1983.

Literatuur :

Lexicon van de Westvlaamse beeldende kunstenaars, 7, Brugge, 1998.

228. PENNINCK Stefaan

Stuccreaties en gipsen basreliëfs

Tentoonstellingen :

-1998, Oostende, Zeezotje

229. PERNEEL Paul

Brugge, 1958

Beeldhouwer; studies aan het Hoger Sint-Lukasinstituut in Gent (afd. beeldhouwkunst); leraar beeldhouwkunst aan de academies van Tielt en Oostende; realiseerde het monumentaal project "De Open Poort, Doorbraak tot het Zelf" in de tuin van de Psychiatrische Kliniek O.-L.-V. in Brugge en het omgevingsproject van Xylos nv. in Brussel.

Leerlingen : oa. Gerarda Caura, Angelina De Kesel, Eric De Kievith, Dirk Lamote, Julien Mechele, Linda Molleman, Simone Monteyne, Lucienne Simons-Portier, Josyane Vanhoutte

Literatuur :

Jan De Wachter, Jef Mouton, Johan Parmentier, Paul Perneel (tentoonstellingscatalogus), Kortrijk (Cultureel Centrum-Stedelijke Musea), 1992.

Lexicon van de Westvlaamse beeldende kunstenaars, 4, Brugge, 1995.

J. Fontier, Paul Perneel: sculptuur op wijsgerige grondslag, in: Kreatief, 1998-1, p. 94-103.

C. Engelen & M. Marx, La sculpture en Belgique à partir de 1830, Leuven, 2006.

Iconografie :

SAOBB M005060

230. PETEN Christiane

Amateurkunstschilderes; deelname 7de Biënnale voor amateurschilders te Oostende 1989 (Org. Tevewest-Ebes) met : "Droombeeld van een clown", "Schuddeveldgang te Brussel", "Oude straat te Brugge"; woonde in 1989 : Euphrosina Beernaertstraat 56

231. PICK Huguette

Amateurkunstschilderes; deelname 7de Biënnale voor amateurschilders te Oostende 1989 (Org. Tevewest-Ebes) met : "Sint-Anna-ter-Muiden", "Kloostermuren" en "Molen te Damme"; woonde in 1989 : Prinses Stefanieplein 31.

232. PICON Josée

Kunstschilderes; werkzaam ca. 1964.

233. PIERRE Willie

°1940

Kunstschilder; vishandelaar van beroep; leerling van Mark Plettinck; stillevens, havengezichten, bloemstukken; deelname aan de 5de Biënnale voor amateurschilders TEVEO te Oostende, Feest- en Kultuurpaleis 1985 met : "Terugkeer naar het nest", "Visser op de golfbreker" en "Haven van Nieuwpoort"; deelname 5de Salon van Oostendse Kunstenaars (2005, Feest- en Kultuurpaleis)

Woonde in 1985 : Broederlijkheidstraat 25.

Tentoonstellingen :

-1998, Middelkerke, Casino

234. PIETERS Heidi

Amateurkunstschilder; Deelname Biënnale voor amateurkunstschilders 1994 (org. Elektrabel); woonde in 1994 : Steensedijk 661

235. PILAEYS NN

Dilettant beeldhouwer; kleine figuren in hout met uitbeeldingen van dagelijkse bezigheden of beroepen

- (3) Gruwelijk verweven met de vertwijfelde zoektocht naar een correct afscheid van gisteren.
- (4) Dit was een verschuiving van mannelijke overheersing naar gelijkheid van man en vrouw. Dit veroorzaakte een crisis van de mannelijkheid. Het verlaagde hun zelfbewustzijn. In hun gezinsleven konden zij niet langer doen wat zij werden verondersteld te doen.
- (5) Hoe non-conformisten de wereld in beweging brengen: ook al zien wij vernieuwers als vrije creatieve geesten die spotten met conventies, toch zijn de meest efficiënte zij die eigenlijk zeer praktisch zijn, opererend *binnen het systeem* om wereldwijd verandering op gang te brengen. Het zijn hun oorspronkelijke gedachten die voor ons maatschappelijke vooruitgang tot stand brengen.
- (6) Welke houding is passend ? Vanuit het hart of vanuit het hoofd ? Hart én hoofd horen samen !
- (7) Fatsoenlijke mensen die hun moeilijke toestand ondergingen met droefgeestige gelatenheid en met dagelijkse angstgevoelens.
- (8) Achter nogal amateuristische maar toch gewillige politiemannen en ambtenaren hield zich een hebzuchtige en mensenverachtende elite verborgen, met een drang naar zelfbehoud en tevens haat tegen communisten, sociaaldemocraten, vakbonden, joden, christelijk alternatieven, separatisten en zogenaamde parasieten binnen de geledingen van een volksgemeenschap.

HEDENDAAGSE BEELDENDE KUNSTENAARS IN OOSTENDE

door **Norbert HOSTYN**

227. PEERE Firmin

Oostende, 1932 – 1991

Kunstschilder-graficus; opleiding aan de Stedelijke Kunstacademie in Brugge en Oostende; laureaat Schilderwedstrijd A. Vermeylenfonds, Bredene, 1983.

Literatuur :

Lexicon van de Westvlaamse beeldende kunstenaars, 7, Brugge, 1998.

228. PENNINCK Stefaan

Stuccreaties en gipsen basreliëfs

Tentoonstellingen :

-1998, Oostende, Zeezotje

229. PERNEEL Paul

Brugge, 1958

Beeldhouwer; studies aan het Hoger Sint-Lukasinstituut in Gent (afd. beeldhouwkunst); leraar beeldhouwkunst aan de academies van Tielt en Oostende; realiseerde het monumentaal project "De Open Poort, Doorbraak tot het Zelf" in de tuin van de Psychiatrische Kliniek O.-L.-V. in Brugge en het omgevingsproject van Xylos nv. in Brussel.

Leerlingen : oa. Gerarda Caura, Angelina De Kesel, Eric De Kievith, Dirk Lamote, Julien Mechele, Linda Molleman, Simone Monteyne, Lucienne Simons-Portier, Josyane Vanhoutte

Literatuur :

Jan De Wachter, Jef Mouton, Johan Parmentier, Paul Perneel (tentoonstellingscatalogus), Kortrijk (Cultureel Centrum-Stedelijke Musea), 1992.

Lexicon van de Westvlaamse beeldende kunstenaars, 4, Brugge, 1995.

J. Fontier, Paul Perneel: sculptuur op wijsgerige grondslag, in: Kreatief, 1998-1, p. 94-103.

C. Engelen & M. Marx, La sculpture en Belgique à partir de 1830, Leuven, 2006.

Iconografie :

SAOBB M005060

230. PETEN Christiane

Amateurkunstschilderes; deelname 7de Biënnale voor amateurschilders te Oostende 1989 (Org. Tevewest-Ebes) met : "Droombeeld van een clown", "Schuddeveldgang te Brussel", "Oude straat te Brugge"; woonde in 1989 : Euphrosina Beernaertstraat 56

231. PICK Huguette

Amateurkunstschilderes; deelname 7de Biënnale voor amateurschilders te Oostende 1989 (Org. Tevewest-Ebes) met : "Sint-Anna-ter-Muiden", "Kloostermuren" en "Molen te Damme"; woonde in 1989 : Prinses Stefanieplein 31.

232. PICON Josée

Kunstschilderes; werkzaam ca. 1964.

233. PIERRE Willie

°1940

Kunstschilder; vishandelaar van beroep; leerling van Mark Plettinck; stillevens, havengezichten, bloemstukken; deelname aan de 5de Biënnale voor amateurschilders TEVEO te Oostende, Feest- en Kultuurpaleis 1985 met : "Terugkeer naar het nest", "Visser op de golfbreker" en "Haven van Nieuwpoort"; deelname 5de Salon van Oostendse Kunstenaars (2005, Feest- en Kultuurpaleis)

Woonde in 1985 : Broederlijkheidstraat 25.

Tentoonstellingen :

-1998, Middelkerke, Casino

234. PIETERS Heidi

Amateurkunstschilder; Deelname Biënnale voor amateurkunstschilders 1994 (org. Elektrabel); woonde in 1994 : Steensedijk 661

235. PILAEYS NN

Dilettant beeldhouwer; kleine figuren in hout met uitbeeldingen van dagelijkse bezigheden of beroepen

JAARVERSLAG 2016

A. RAAD VAN BESTUUR

De raad van bestuur was op 31 december 2016 als volgt samengesteld:

Dhr. Jean Pierre FALISE	Voorzitter en redacteur
Dhr. Ferdinand GEVAERT	Ondervoorzitter
Mevr. Nadia STUBBE	Secretaris, website, docu en archief
Dhr. Fernand MUS	Penningmeester
Dhr. Dirk ANGILLIS	Museummedewerker
Dhr. Adriën BARBÉ	Museummedewerker (sedert 5 maart)
Dhr. August GOETHAELS	Museummedewerker
Dhr. Valère PRINZIE	Public relations en activiteiten
Dhr. Emile SMISSAERT	Bestuurslid
Dhr. Johan VAN ROOSE	Bestuurslid
Dhr. Koen VERWAERDE	Bestuurslid

B. VERGADERINGEN, WERKGROEPEN EN COMMISSIES

a. Vergaderingen bestuur: 11 gewone vergaderingen.

b. Vergaderingen cultuurraad Oostende: Vertegenwoordiger: dhr. Emile Smissaert.
Vervanger: dhr. Dirk Angillis

algemene vergaderingen vertegenwoordigd door dhr. E. Smissaert: 5x
25/2 ; 26/4 ; 23/6 ; 25/10 en 15/12.

Deelraad Kunst en erfgoed: door dhr. E. Smissaert: 5x
19/1 ; 15/3 ; 17/5 ; 13/9 en 22/11

Gemengde stedelijke Commissie
- gemeenschapsvormende projecten: 8/3
- cultuur: 12/9
- onroerend erfgoed: 7/11

Museumnocturne Stadsmuseum: 13/8.
Nacht van de musea en de galerijen: 13/2.
Erfgoeddag: 24/4
Open Monumentendag in Stadsmuseum: 11/9

Prijs Cultuurraad 2016 : 3x
Uitreiking 2015: 18/3
Nominatie Sonja De Craemer : 1/11
Verdediging en verkiezing : 15/12

Nazicht rekeningen 2015 als commissaris : 2/3

Vorming:

- 2de Museumdag (in CC de Grote Post): 10/10
- Geleid bezoek achter de schermen van CC de Grote Post: 5/11

Cultuurmarkt : 14/9 en 24/9

Kerstmarkt : 17/12

Werkgroep 50 jaar Cultuurraad 1967-2017: 6/12

Verhuis uit "Den Anklap": overbrengen van tafels en stoelen naar het Stadsmuseum: begin juli.

c. Werkgroepen:

Werkgroep "Bibliografie van de geschiedenis van Oostende"

Leden: Dhr. Prof. Dr. L. François (voorzitter), mevrn. C. Vermaut, G. Schepens, dhrn. G. Van Duyvenboden, J. Parmentier, F. Gevaert, I. Van Hyfte en P. François

De leden van de werkgroep kwamen niet samen in 2015

Werkgroep "Museum"

Leden: Dhrn. J.P. Falise, A. Goethaels, Adriën Barbé, Dirk Angillis, Valère Prinzie en Johan Van Roose.

Werkgroep "Website"

Leden: Mevr. N. Stubbe en dhr. Chris Devriese (webdesigner)

Werkgroep "Archief"

Leden: Mevr. N. Stubbe ; dhrn. J.P. Falise, M. Calcoen, Koen Verwaerde, G. Van Duyvenboden, A. Goethaels, R. Hermant en Johan Verhoest

Werkgroep "Documentatiecentrum en Bibliotheek"

Leden: Mevrn. N. Stubbe en Gilberte Schepens, dhrn. G. Van Duyvenboden en Ivan Van Hyfte;

Werkgroep "Fototheek"

Leden: dhrn. Lionel Dewulf, Dirk Beirens, Emile Smissaert, Jan Nuytten, Ivan Van Hyfte, Guy Servaes, Erwin Mahieu, Jean Pierre Falise, Norbert Hostyn, Freddy Hubrechtsen, Raymond Dillen, Marcel Calcoen, August Goethaels, Redgy Hermant en Daniël Deschacht.

De leden kwamen samen op zaterdag 19 november 2016: thema het kursaal.

C. 62ste ALGEMENE STATUTAIRE VERGADERING

Ging door op zaterdag 6 maart 2015 om 10.00 uur. Enkele leden waren afwezig zonder kennisgeving.

Alle anderen waren aanwezig, verontschuldigd of vertegenwoordigd door volmacht.

De lidmaatschapsbijdrage voor 2016 e.v. werd vastgesteld op 25 EUR .

D. SECRETARIAAT

Het secretariaat verwerkte 469 stukken in de briefwisseling. Enkel de externe briefwisseling (met uitzondering van reclame, pamfletten, folders en brochures) werd behouden voor nummering. De interne briefwisseling van de kring wordt behouden indien het nuttig lijkt voor de historiek van

de kring.

Leden: De kring telde op 31 december 2016 427 leden.

E. ACTIVITEITEN

a. Voordrachten

Er waren in totaal 9 avondvoordrachten en 2 namiddagvoordrachten.

Donderdag 28 januari 2016 om 19.00 uur
Jaarlijkse veiling, onder leiding van dhr. Georges Van Duyvenboden

Donderdag 25 februari 2016 om 20.00 uur
De geheimen van de kunstrestauraties, door dhr. Jef Seynaeve

Donderdag 31 maart 2016 om 20.00 uur
Schepen in flessen, door dhr. Danny Vanbillemont

Donderdag 14 april 2016 om 14.30 uur
Voedselvoorziening via de kustvisserij tijdens W.O.I., door dhr. Roger Jansoone

Donderdag 28 april 2016 om 20.00 uur
Toerisme in Oostende in het Ineterbellum, door Sofie Pijlijser

Donderdag 26 mei 2016 om 20.00 uur
Lief en leed in W.O.I., door mevr. Greet Verschitse en Piet Boncquet

Donderdag 29 september 2016 om 20.00 uur
Aangekondigde voordracht Begraven valleien in zee voor Oostende en Nieuwpoort, door Maikel De Clercq werd vervangen door Fotovoordracht van De Meeuwen

Donderdag 27 oktober 2016 om 20.00 uur
Oostendse nostalgie, door dhr. Georges Van Duyvenboden en mevr. Nadia Stubbe

Donderdag 24 november 2016 om 20.00 uur
Het verhaal van de drie Oostendse gaanderijen door, dhr. Marc Felix

Donderdag 15 december 2016 om 14.30 uur en om 20.00 uur
Films over Oostende van vroeger en nu

Voor de 11 voordrachten geeft dat een totaal van 660 aanwezigen, met een gemiddelde van 60 toehoorders per voordracht.

b. Bezoeken

Bezoek aan het atelier van Jef Seynaeve op zaterdag 19 maart 2016. Er waren 34 leden ingeschreven.

Bezoek aan Shipyard IDP op donderdag 12 mei 2016. Er waren 35 leden ingeschreven.

Bezoek aan het RAM te Oudenburg op zondag 11 december 2016. Er waren 20 deelnemers.

c. Podiumoptreden

De kleinkunstmiddag en het middagmaal gingen door op zaterdag 3 december 2016 in Het Koninginnehof. Er waren 44 leden ingeschreven.

d. Studiereis

De jaarlijkse studiereis ging door op zondag 12 juni 2016, onder leiding van dhr. Prinzie. Battlefield tour – bezoek aan de slagvelden in de Ypres-Salient met gids Stefaan Chapel.

e. Andere activiteiten

De jaarlijkse Driekoningenviering van de besturen der heemkringen en de Familiekunde Vlaanderen, centrum Oostende, werd georganiseerd door Heemkring Santforde. Enkele bestuursleden vertegenwoordigden de kring.

De jaarlijkse veiling ging door op 28 januari 2016 onder leiding van dhr. Georges Van Duyvenboden.

Op zondag 24 januari 2016 waren de veilingstukken te bezichtigen. We hadden 46 belangstellenden op de kijkdagen op de veiling zelf 52 deelnemers.

Dhr. Falise vertegenwoordigde de kring tijdens de Vissershulde op maandag 28 maart 2016 en legde bloemen neer in de Grote Kerk. De bloemenneerlegging ging wegens het extreem slechte weer niet door aan het monument der zeelieden.

Mevr. Stubbe, dhrn. Falise en Van Roose waren aanwezig op de Ensorherdenking op zaterdag 9 april 2016. Dhr. Falise legde bloemen neer in naam van de kring.

Dhrn. Falise en Smissaert, mevr. Stubbe en dhr. Van Duyvenboden vertegenwoordigden de kring op de Heemdag te Torhout georganiseerd door Geschied- en Heemkundige Kring Het Houtland op zaterdag 16 april 2016. Thema : de grond van de zaak van de grond.

De wandeling 'Oostende onder water', geleid door dhr. Dirk Verstraete, gids, ging door op zaterdag 14 mei 2016. Er waren 14 inschrijvingen.

De Paster Pyperherdenking ging door op vrijdag 3 juni 2016. Dhrn. Falise, mevr. Stubbe en dhr. Van Duyvenboden, dhr. en mevr. Prinzie, dhr. Smissaert vertegenwoordigden de kring. Dhr. Falise legde bloemen neer in naam van het Paster Pypecomité en mevr. in naam van de kring, zowel aan het monument als aan zijn graf.

De brocantemarkt voor leden ging door op zaterdag 13 augustus 2016 in het stadsmuseum.

Er waren 11 inschrijvingen voor de standplaatsen.

Dhr. Smissaert vertegenwoordigde de kring tijdens de Cultuurmarkt op zaterdag 24 september 2016 in de Grote Post.

Heemdag Vlaanderen ging door te Izegem op zaterdag 8 oktober 2016 met als thema Huisnijverheid. Mevr. Stubbe, dhr. Van Duyvenboden, dhr. Falise, dhr. en mevr. Mus, dhr. en mevr. Smissaert, dhr. en mevr. Barbé, dhr. en mevr. Prinzie en dhr. en mevr. Verwaerde vertegenwoordigden de kring.

Dhr. Falise kreeg er het Jozef Weyns eremerk voor zijn jarenlange inzet voor de Heemkunde.

Mevr. Stubbe, dhrn. Falise, Van Duyvenboden, dhr. Smissaert, Van Roose en dhr. en mevr. Prinzie waren aanwezig op de Jan De Clerckherdenking op zaterdag 22 oktober 2016.

Dhr. Van Duyvenboden en mevr. Stubbe brachten hun voordracht 'Oostendse nostalgie' op donderdag 8 december 2016 in zaal Ten Stuyver voor 167 leden van "S-plus. Progressieve 55 dynamische plussers Oostende".

F. MUSEUM

Tentoonstellingen:

29/01 - 10/09	Overvaart Oostende-Groot-Brittannië
15/10 - 19/03	Oostende nostalgisch door Foto Luc

Het museum was 314 dagen open. 6275 personen brachten een bezoek aan het museum.

<u>Deelname aan:</u> Nacht van de Musea op zaterdag 13 februari 2016	409 bezoekers
Erfgoeddag op 24 april 16	215 bezoekers
Zomernocturne op 13 augustus 2016	309 bezoekers
Open Monumentendag op 11 september 2016	251 bezoekers
Kerstmarkt op zaterdag 17 december 2016	588 bezoekers

<u>Speciale groepen:</u> Zilver Uitjes op 16 augustus 2016	26 aanwezigen
Seniorenweek op 23 november 2016	36 aanwezigen

<u>Specifieke aanvragen:</u>	Klassedag op vrijdag 1 april 2016
	Pasar Oostkust op maandag 14 maart 2016
	Horizon Educatief op woensdag 13 april, donderdag 29 september, zaterdag 22 oktober 2016
	De Triangel uit Brugge op woensdag 11 mei 2016
	Ons Centrum uit Leuven op donderdag 16 juni 2016
	Nationale Gildedag van de Vlaamse Historische Schuttersgilde op zondag 25 september 2016
	Zilveren Passer 23 uit Antwerpen op donderdag 15 september 2016

Project met jobstudenten: Inventariseren van scheepswerktuigen, schoolwandkaarten en -platen alsook ontsluiten van krantenartikels.
Begeleider: Georges Van Duyvenboden.

Werkzaamheden in het museum: (coördinator dhr. Adriën Barbé)

Vervangen spots door LED; nieuwe CV-ketel in achterhuis; nazicht verwarming voorzolder en secretariaat; toog voor visserscafé; opkuis en herinrichten lokaal voor drankopslag en grote frigo; waterlek kelder hoofdgebouw opgelost; herstellen en schilderen van muren nieuw lokaal bibliotheek; opkuis en herinrichten lokaal achter balie; verhuis bibliotheek naar lokaal naast visserscafé; plaatsen van CEE stopcontact op de binnenkoer.

Erfgoeddepot Stene: Plaatsen van groot raam om grote stukken te kunnen verhuizen.

Graaf Paul Buysse, nieuwe beheerder en voorzitter van de raad van beheer van de Koninklijke Schenking bezocht het museum op maandag 18 april 2016. Dhr. Falise gaf een rondleiding.

De bibliotheek werd met werken aangevuld door giften of aankoop ; verder met verschillende tijdschriften en belangrijke artikels.
De bibliotheek werd verhuisd naar de ruimte naast het visserscafé.

K. WEBSITE

71553 personen bezochten onze website. De website wordt bijgehouden door mevr. Stubbe.

De facebookpagina wordt verzorgd door dhr. Dirk Angillis. Er kwamen meer dan 150 vragen binnen via het contactformulier.

L. VERZAMELING VAN DE KRING

a. Bruikleen

Affiches voor Expo Eet Visch te Middelkerke.

Monsterboekjes voor tentoonstelling in Sint-Antoniuskerk op de Vuurtorenwijk.

Badpak op pop voor tentoonstelling "Mode in de Belle Epoque" in het Belle Epoquecentrum te Blankenberge

Visserskledij voor verhalenparade van Doris Klausing tijdens "Oostende voor anker".

b. Aanwinsten

Schenkingen:

Mevr. Stubbe, dhrn. Falise, Mus waren aanwezig op 3 vergaderingen met mevr. Annelies Dierickx-Vissers van de Cultuurdienst op het Stadhuis.

G. ARCHIEF

Het archief blijft gesloten. Individuele vragen kunnen steeds gesteld worden aan dhr. Falise en mevr. Stubbe die ze zullen behandelen rekening houdend met de aan de gang zijnde inventarisatie.

De databank van het archief staat op onze website en is raadpleegbaar.

H. DOCUMENTATIECENTRUM

Mevr. Schepens en dhr. Van Hyfte verwerken de jaarlijkse aanvullingen. Mevr. Stubbe digitaliseert de aanvullingen. De artikels werden ingescand van 2000 t/m 2014.

De databank is raadpleegbaar op de website en het centrum is open tijdens de openingsuren van het museum en na afspraak.

I. TIJDSCHRIFTEN

De tijdschriftencollectie is consulteerbaar en werd volledig geëxcerpeerd. De collectie is raadpleegbaar tijdens de openingsuren van het museum. De jaargangen van "De Plate" 1971 tot en met 2012 werden door de kring op de website geplaatst.

J. BIBLIOTHEEK

De bibliotheek werd met werken aangevuld door giften of aankoop ; verder met verschillende tijdschriften en belangrijke artikels.

De bibliotheek werd verhuisd naar de ruimte naast het visserscafé.

K. WEBSITE

71553 personen bezochten onze website. De website wordt bijgehouden door mevr. Stubbe.

De facebookpagina wordt verzorgd door dhr. Dirk Angillis. Er kwamen meer dan 150 vragen binnen via het contactformulier.

L. VERZAMELING VAN DE KRING

a. Bruikleen

Affiches voor Expo Eet Visch te Middelkerke.

Monsterboekjes voor tentoonstelling in Sint-Antoniuskerk op de Vuurtorenwijk.

Badpak op pop voor tentoonstelling "Mode in de Belle Epoque" in het Belle Epoquecentrum te Blankenberge

Visserkledij voor verhalenparade van Doris Klausing tijdens "Oostende voor anker".

b. Aanwinsten

Schenken:

Volgende personen schonken de kring schilderijen, foto's, documenten, medailles en gedenktekens, plannen, vlaggen en archieven:

Mevrn. Friet Decreton, Martine Quaeghebeur, Mireille Devrij, Martine Vercnocke, Cecile Vandenbroucke, Suzie Ponjaert. Dhrn. Eric Govaert, René Larsen, Xavier Matz, François Deschacht, Ronny Standaert, Anthony Denecker, André Busschaert, Georges Constandt, Emmanuel Bovit, Henri Steyaert, René Vanwalleghem, Maur Bentein, Stefan Justens, Freddy Vandaele, Jean Huys, John Van Rijswijck en Redgy Geselle. Enkele personen wensten anoniem te blijven.

Aankopen:

Bureaubenodigdheden voor secretariaat en werking museum. Postkaarten, afwasbare tafelkleedjes en een ladder.

M. PUBLICATIES

a. Tijdschrift

Van het tijdschrift verschenen 10 nummers op de vooropgestelde data: januari, februari, maart, april, mei, juni, september, oktober, november en december. In totaal werden 248 bladzijden gepubliceerd met zwart-wit foto's, kleurenfoto's en enkele bladzijden met kaarten, foto's, tekeningen, rekeningen en documenten.

Dhr. Falise zorgde voor de samenstelling en de opmaak van het tijdschrift.

b. Ruilabonnements

Werden omgewisseld met volgende West-Vlaamse Heemkringen of Verenigingen:

Spaenhiers, Torhout. Geschiedkundige Kring Ernighahem, Eernegem. Gidsenkring Lange Nelle, Oostende. Heemkring Graningate, Middelkerke. Heemkring Karel Van de Poele, Lichtervelde. Heemkring Sint-Guthago, Knokke. Heemkring Wibilinga, Wevelgem. Heemkring Ghestella, Gistel. Heemkundige Kring Houtland, Torhout. Iepers Kwartier, Ieper. Vrienden van het Noordzeeaquarium, Oostende. Ter Cuere, Bredene. FARO (Cultureel Erfgoed)

c. Abonnements

Neptunus, Zeebrugge.

Nadia STUBBE
Secretaris

Jean Pierre FALISE
Voorzitter

VISSERSCAFÉ

Ons Visserscafé zal open zijn op zondag 05 februari van 10.00u tot 12.30u

Iedereen van harte welkom

Taverne De Zeegeuzen

Uit sympathie

Kapucijnenstraat 39
8400 Oostende

0496 / 93 73 09

Boekhandel 'New Corman'

Uit sympathie

Witte nonnenstraat 38
8400 Oostende

059 / 70 27 24

welcome@cormanoostende.be

TAVERNE JAMES

James Ensorgalerij 34

**AL JAAR EN DAG
DE OOSTENDSE AMBACHTELIJKE
GARNAALKROKETTEN**

exclusief voor West-Vlaanderen:
Munich van 't vat

't Iengels Wienkeltje 'British Goodies'

Christinastraat 56
8400 OOSTENDE (Belgium)
Telefoon 0032 (0)59 44 54 40
tiengelswienkeltje@telenet.be
britishgoodies@telenet.be

*'t Ostends café serveert
lekkere biertjes
met een zeer
uitgebreid assortiment
Noordzee delicatessen!*

Visserskaai 29-30
Oostende
0489/ 981 331

Gesloten op maandag en dinsdag, behalve tijdens schoolvakanties

Specialiteit:
verse vis!

**... met de lekkerste frietjes
van Oostende**

Gesloten op maandag

**WEB DESIGN, SOFTWARE & SERVICES
IT MANAGEMENT - HOSTING**

WEBDESIGNER van WWW.DEPLATE.BE

info@100it.be - 0478/ 34 75 23

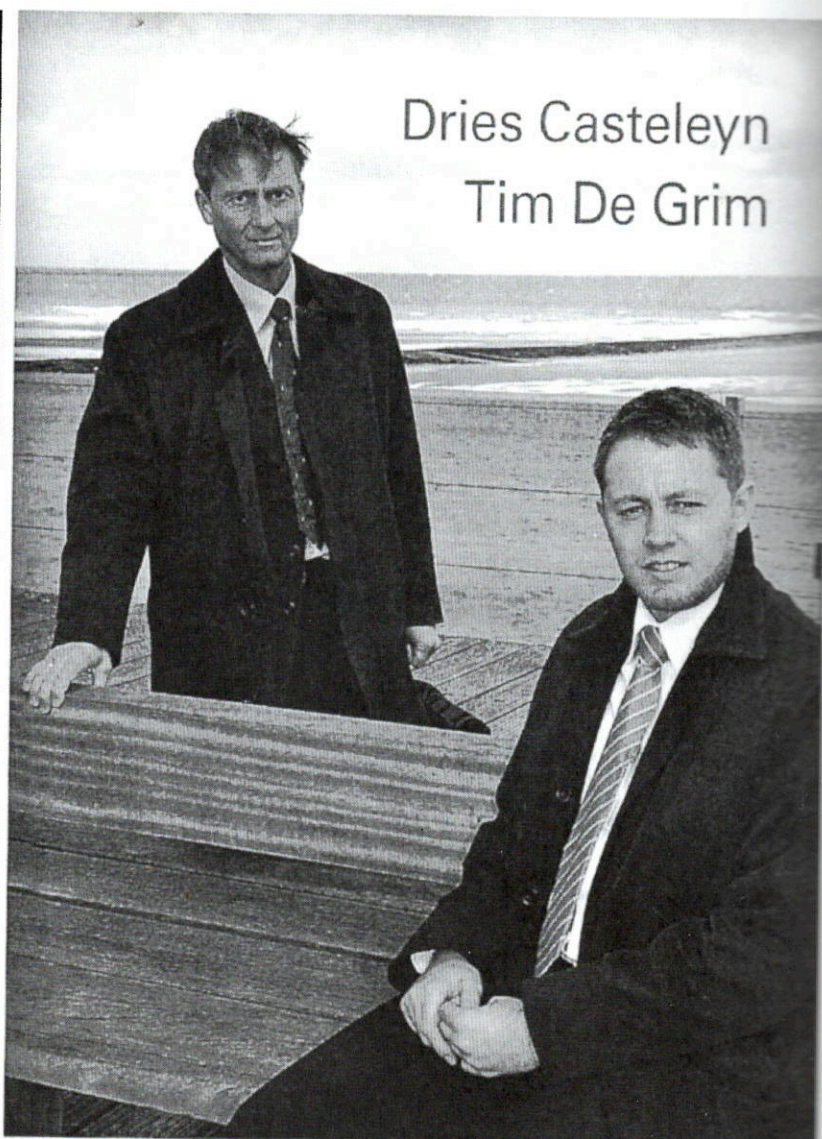
CAFE Leopold

NIEUW - NOUVEAU - NEW

CAFÉ
OP DE ZEEDIJK
BAR
SUR LE FRONT DE MER
BAR
ON THE SEAFRONT

ALBERT 1 PROMENADE
8400 OOSTENDE
+32 (0)59 443 506

WINKEL

Torhoutsesteenweg 160 - 8400 OOSTENDE

FUNERARIUM

Torhoutsesteenweg 173 - 8400 OOSTENDE

T 059 44 80 84

www.uitvaart-oostende.be